16.02.23р. 14гр. укр. мова

Доброго дня! Тема уроку. Розрізнення прислівників і співзвучних сполук (збоку – з боку, зрештою – з рештою, всередині – в середині тощо). Правила їх написання.

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою: moshev2020@icloud.com

Основний зміст уроку

1. Засвоїти матеріал онлайн уроку
Розрізнення прислівників і співзвучних сполук
https://www.youtube.com/watch?v=wULXiCaMeKs

2. Опрацювати теоретичний матеріал
Правопис прислівників: разом, окремо, через дефіс
https://www.youtube.com/watch?v=ij3CQJuTR-s

Виконання вправ на закріплення

- **Прочитайте. Поясніть написання разом і окремо виділених у реченнях двох колонок слів.**

Будуй хату на горі, а не на болоті.	Коли нагорі справедливість, унизу спокій.
Кожна курка у купі своїй господиня.	Зуби з язиком ворогують, а живуть укупі.
Покладайся не на силу, а на розум.	Слабий: сорок вареників насилу з'їдає.

• Якими частинами мови є виділені слова в реченнях першої колонки? другої?

Прислівники та співзвучні з ними сполуки необхідно розрізняти.

Прислівники, утворені сполученням прийменника з іменником, прикметником, числівником, займенником, пишуть разом	Сполуки слів, утворені поєднанням прийменника з іменником, що зберігає своє конкретне лексичне значення, пишуть окремо
укупі (стояли)	у купі (піску)
усередині (розмістили)	у середині (речення)
востаннє (нагадую)	в останнє (речення)
уперше (почули)	у перше (слово)

втім (погодились)	у тім (тексті)

У прислівниковій сполуці між словами можна вставити інше слово (у високій купі піску, у самій середині, у написане останнє речення, у промовлене перше слово, у друкованім тім тексті), тож писати потрібно окремо.

❖ **Прочитайте прислів'я. Визначте прислівники та прислівникові сполуки, поясніть їхнє написання.**

1. Правда, як олія,— завжди нагору спливає. 2. Якщо не бачиш — зійди на гору; якщо не розумієш — запитай у старших. 3. Коли один навантажує зверху, а другий висмикує знизу, віз ніколи не буде повним. 4. З ніг до голови роздивилися, з верху до низу осудили: одне слово, пліткарі. 5. Козаки не чинять зрад: військо все ступає влад. 6. У дружнім гурті пісня в лад іде.

• Розкрийте значення фразеологізмів: станеться, як рак на горі свисне, тримати ніс догори. Обґрунтуйте написання прислівника і прислівникової сполуки.

❖ **Перепишіть речення, знімаючи риски та вставляючи пропущені літери.**

1. Рости, рости, тополенько, все в/гору та в/гору! (Т. Шевченко) 2. Задр..жало дер..во з/верху до/низу (Г. Хоткевич). 3. Горить сосна — од/низу до/гори (Б. Стус). 3. В..рба товста, та в/с..редині пуста (Нар. творч.). 4. В/даль простягаю я руки, слухаю, кличу і жду (Б. Сосюра). 5. Та, з/рештою, нічого і не сталося (О. Логоша). 6. Квітують мальви біля хати, а у/горі горить зоря (Б. Крищенко). 7. В/глиб, у/шир впивається коріння, у ґрунтах шукає їжу, воду, щиро дбає про своє пагіння, хоч його й не бачило ізроду (П. Воронько).

• Позначте у словах вивчені орфограми. Поясніть написання слів правилами.

• За яким словником можна перевірити написання слів?

❖ **Перепишіть, уставляючи замість крапок слово, лексичне значення якого подано в дужках.**

1. Хай перейде наша слава … (від одного покоління) в рід! 2. Я з трудящого роду, не ходила боса … (від початку життя, від народження)! 3. Лінощі й злидні … (зачепивши рукою зігнуту руку вище ліктя, спираючись на чиюсь руку) ходять. 4. Не можна через тин — лізь … (спрямування дії під перешкоду) тин! 5. Хто … (за власним бажанням, добровільно) прийшов, так само й піде. 6. Довіра — така рослина, що … (неспішно, повільно, поступово) росте.

Довідка. Зроду, з роду. Поволі, по волі. Попідруки, попід.

• Поясніть значення фразеологізмів збоку видніше; нехай твоє буде зверху; валити все докупи; по волі чи по неволі (з волі чи з неволі). Складіть текст вибачення перед товаришем за невільно завдану йому прикрість, використавши їх.

❖ **Перепишіть, знімаючи риски.**

1. Коли моє не в/лад, то я з своїм на/зад (П. Гулак Артемовський). 2. Той, хто з/першого кроку починає шкодувати, що вирушив на/гору, не/здатний здолати і не/великого пагорба (Тибетське прислів'я). 3. По/ волі ж і піду, як тільки схочу, ні/хто ні/чим мене тут не/прив'яже! (Леся Українка) 4. Хто нахабно преться в/гору, той з ганьбою гепне долу (Англійське прислів'я). 5.«Мені однаково треба було в/низ»,— сказав той, що впав зі/сходів (Шведське прислів'я).

• Що символізують у світовому фольклорі гори? високі сходи? подолання таких перешкод?

• Напишіть есе «Яку вершину я хотів би здолати». Використайте антонімічні пари вгору — вниз, вглиб — ушир.

Домашнє завдання

1. Скласти по одному складному реченню з поданими словами і сполученнями слів. Підкреслити граматичні основи, визначити вид складного речення (складносурядне, складнопідрядне, безсполучникове): ***поволі, по волі; збоку, з боку; зрештою, з рештою, напам'ять, на пам'ять.***

2. Записати подані сполучення слів, знімаючи риску: ***вишивали в/двох, у/двох вазонах; одягається по/новому, ішов по/новому лінолеуму; приїхали в/день, у/день; вправи на/силу, на/силу йшов.***

3. Дотримуючись морфологічних норм, письмово побудувати висловлення на тему: **"Громадянські цінності"**, використовуючи такі сполуки: ***постарому - по старому; надвоє - на двоє, насилу - на силу.***